

Görsel Tasarımda Yaratıcılığın Yeniden Tanımlanması: Yapay Zekânın Rolü ve Etkileri

Redefining Creativity in Visual Design: The Role and Impact of Artificial Intelligence

Muhammed Emrullah KARACA¹ ve Tamer KAVURAN²

¹Yüksek Lisans Öğrencisi, Fırat Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Görsel İletişim Tasarımı Bölümü, Elazığ, contact.mekaraca@gmail.com, Orcid: 0000-0002-5276-0824.

²Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Görsel İletişim Tasarımı Bölümü, Elazığ, tkavuran@firat.edu.tr, Orcid: 0000-0001-8332-9802.

Araştırma Makalesi/Research Article

Makale Bilgisi

Geliş/Received:
21.03.2025
Kabul/Accepted:
09.04.2026

DOI:

10.18069/firatsbed.1662707

Anahtar Kelimeler

Yapay Zeka, Görsel
Tasarım, Yaratıcılık

ÖZ

Yapay zekâ, son yıllarda hızla gelişerek görsel tasarım da dâhil olmak üzere birçok farklı alanda önemli bir yer edinmiş ve çeşitli tartışmaları beraberinde getirmiştir. Bu teknolojinin kısa sürede gündelik yaşamın ayrılmaz bir parçası hâline gelmesi, bazı kavramların yeniden ve kapsamlı bir şekilde tanımlanmasını ve insan-yapay zekâ etkileşiminin yeniden değerlendirilmesini zorunlu kılmıştır. Yapay zekânın gelişimi, görsel tasarımcıların mesleki deneyimlerini ve üretim süreçlerini yeni bir boyuta taşımıştır. Yaratıcı süreçler üzerindeki etkileri, iş yükünü hafifletmesi ve tasarımcıların yeteneklerine olan katkıları veya olumsuz etkileri, detaylı bir incelemeyi gerektirmektedir. Bu çalışma, yapay zekânın sunduğu fırsatların yanı sıra, tasarımcıların bu teknolojilerle olan ilişkisini ele almaktadır. Yapay zekânın görsel tasarımcıların yaratıcılık süreçlerine sağladığı katkılar ve olası olumsuz etkileri incelenmektedir. Görsel tasarımın teknolojiyle sürekli etkileşim hâlinde evrildiği günümüzde, yapay zekânın özgünlük ve yaratıcılık kavramları üzerindeki etkileri tartışılmakta ve insan-makine iş birliğinin gelecekte nasıl şekilleneceği konusu önem kazanmaktadır. Derleme niteliğindeki bu çalışmada, söz konusu dönüşüm çok yönlü bir bakış açısıyla ele alınmaktadır.

ABSTRACT

Artificial intelligence has rapidly advanced in recent years, securing a significant place in various fields, including visual design, and has sparked numerous debates. The integration of this technology into everyday life in such a short time has necessitated the redefinition of certain concepts and a reevaluation of human-AI interaction. The development of artificial intelligence has elevated the professional experiences and production processes of visual designers to a new level. Its impact on creative processes, its ability to reduce workload, and its potential to enhance or diminish designers' skills require thorough examination. This study addresses both the opportunities presented by artificial intelligence and the relationship between designers and these new technologies. It explores the contributions of artificial intelligence to the creative processes of visual designers, as well as its potential negative effects. In an era where visual design continuously evolves through interaction with technology, the influence of artificial intelligence on originality and creativity is debated, and the future of human-machine collaboration gains importance. This review-based study examines this transformation from a multifaceted perspective.

Keywords

Artificial Intelligence,
Visual Design, Creativity

Atf/Citation: Karaca, M. E. ve Kavuran, T. (2026). Görsel Tasarımda Yaratıcılığın Yeniden Tanımlanması: Yapay Zekânın Rolü ve Etkileri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36, 2, 851-862.

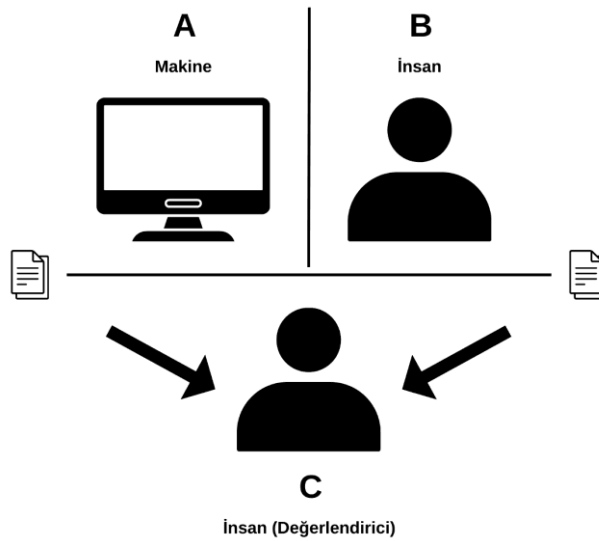
Sorumlu yazar/Corresponding author: Muhammed Emrullah KARACA, contact.mekaraca@gmail.com

1. Giriş

Yaratıcılık, genel anlamda, yeni ve özgün fikirler üretme süreci olarak tanımlanır. Bu süreç, daha önce bilinmeyen veya bilinen bilgilerin bireyin bilgi birikimi ve deneyimleri etrafında bir araya getirilmesiyle ve özgün bir şekilde yeni ürünlerin ortaya konmasıyla gerçekleşir. Ancak, yapay zekâ ve teknolojik yeniliklerin hızla gelişmesi, yaratıcılık kavramı üzerine çeşitli tartışmaları da beraberinde getirmiştir. “Yapay zekâ kendi içinde, makine öğrenmesi ve derin öğrenme teknolojilerini kapsayan geniş bir kavramdır (Kocaman, 2021, s.3002).” Günümüzde geniş kitleler tarafından kabul edilmiş tek bir yapay zekâ tanımı bulunmasa da belirli oranlarda öğrenebilen ve taklit ederek orijinale ulaşma çabasında olan algoritma temelli yazılımlar yapay zekâ olarak adlandırılmaktadır (Aydın, 2024, s.102).” Son yıllarda yapay zekânın hızlı gelişimi, günlük yaşamdan çeşitli sektörler kadar geniş bir alanda kendine yer edinmiş ve adından sıkça söz ettirmiştir. Yapay zekânın gelişimi ve hayatımıza entegrasyonu, olumlu ve olumsuz etkileri beraberinde getirmiştir. Yaratıcılıkla doğrudan ilişki içinde olan görsel tasarım sektörü de bu tartışmaların merkezinde yer almaktadır.

Günlük yaşamın önemli bir parçası olan görsel iletişim ve tasarım süreçlerinin yapay zekânın gelişiminden payını alması kaçınılmazdır. Modern toplumda, görsel iletişimin önemi giderek artmakta ve bu durum, tasarım süreçlerinin teknolojik gelişmelere adapte olmasını zorunlu kılmaktadır (İnal & Tarlakazan, 2024, s.374). Görsel tasarımın geçmişine bakıldığında, teknolojik gelişmelerle birlikte zaman içinde önemli değişimlere uğradığı ve bu yeniliklerle bütünleşik bir yapı kazandığı görülmektedir. Ancak, yapay zekânın hızlı gelişimi ve görsel tasarım alanında giderek yaygınlaşan kullanımı, yaratıcılığın doğası ve geleceğine ilişkin soruları daha da belirgin hâle getirmiştir.

Yapay zekâ teknolojilerindeki gelişim ve bu teknolojilerin tasarımcılar tarafından giderek artan bir şekilde benimsenmesi, görsel tasarım üzerindeki etkilerini, mesleğin doğasını ve tasarımcıların rollerini yeniden değerlendirmeyi gerektiren kritik bir tartışma alanı ortaya çıkarmıştır. Bu gelişmeler, yapay zekânın yaratıcılık süreçlerine olan etkilerinin incelenmesini zorunlu kılmakta ve tasarım disiplinlerinde köklü dönüşümleri beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda, tarihsel olarak yapay zekâ tartışmalarının temelinde yer alan Alan Mathison Turing’in ‘Makineler düşünebilir mi?’ sorusu, yapay zekânın yaratıcı süreçlere olan katkısı ve sınırları üzerine yürütülen tartışmalarla birlikte günümüzde yeniden önem kazanmış ve tartışmaya açık bir konu haline gelmiştir. “Turing, bu soruyu taklitçilik oyunu dediği ve daha sonraları Turing testi adıyla anılacak bir oyunla yanıtlamaya çalışır (Koyuncu, 2022, s.82).” Testin temel amacı, bir makinenin insan gibi düşünebilme yeteneğine sahip olup olmadığını değerlendirmektir. “Turing, 1950 yılında yayımladığı Computing Machinery and Intelligence adlı makalesinde taklit oyunu adını verdiği testi kısaca şu şekilde açıklar: Bu oyun, bir erkek (A), bir kadın (B) ve bir sorgulayıcı (C) olmak üzere üç kişiyle oynanır. Sorgulayıcı diğer ikisinin önünde ayrı bir odada kalır. Sorgulayıcı için oyunun amacı diğer ikisinden hangisinin erkek hangisinin kadın olduğunu belirlemektir (Turing, 1950, s.433-460).”

Görsel 1: Turing Testi

Turing Testi'nin ortaya koyduğu temel sorunlar, günümüzde yapay zekâ teknolojilerindeki hızlı gelişmelerle birlikte daha da önemli hâle gelmiştir. Yapay zekânın gerek gündelik yaşama gerekse profesyonel alanlara sağladığı katkılar, yadsınamaz bir gerçeklik olarak kabul edilmektedir. Ancak yapay zekânın insan üzerindeki etkileri hâlâ tam anlamıyla anlaşılammıştır. Bu belirsizlik, insan-makine etkileşimi gerektiren alanlarda yürütülen tartışmaların odağında yer almaktadır. Özellikle bazı yapay zekâ programlarının gelişimiyle birlikte, görsel tasarım süreci ve tasarımcılar da eleştirilerin merkezine yerleşmiştir. DALL-E, Midjourney, Adobe Firefly ve Microsoft Designer gibi programlarla üretilen çalışmaların tasarım süreçlerine entegrasyonu ve bu süreçler üzerindeki etkileri, günümüzde önemli bir tartışma konusu hâline gelmiştir. Bu yapay zekâ tabanlı programlar, tasarımcılara yaratıcı süreçlerinde yeni olanaklar sunarken, aynı zamanda özgünlük ve insan yaratıcılığı üzerindeki etkileri açısından da değerlendirilmesi gereken çeşitli soruları beraberinde getirmektedir.

Yapay zekânın gelişimiyle birlikte görsel tasarım alanı hızla dönüşmekte ve bu dönüşüm, hem yaratıcı süreçleri hem de mesleki kimliği yeniden tanımlamaktadır. Tasarımcılar, yapay zekânın sunduğu olanaklardan giderek daha fazla yararlanmakta; ancak bu olanakların mesleki gelişimi desteklemek yerine sınırlayıcı bir bağımlılığa dönüşüp dönüşmeyeceği henüz netlik kazanmamıştır. Günümüzde bu araçların yaygın kullanımı tartışmalara yol açarken, öncesinde ise tasarımcılar projelerini büyük ölçüde bireysel yetenekleri ve kariyerleri boyunca edindikleri deneyimler doğrultusunda şekillendirmekteydi. Bu süreç, bilgi birikimlerini ve deneyimlerini artırarak mesleki gelişimlerine katkı sağlamakta; aynı zamanda yaratıcılık süreçlerini besleyerek yetkinliklerini geliştirmelerine olanak tanımaktaydı. Günümüzde yapay zekâ, tasarımcılara pek çok imkân ve fırsat sunmaktadır. Özellikle hazır araçların kullanımı sayesinde, geleneksel yöntemlerle saatler süren işlerin yapay zekâ tarafından dakikalar içinde tamamlanabilmesi, bir yandan iş süreçlerini kolaylaştırırken, diğer yandan tasarımcının yaratıcılığına zarar verme riskini de beraberinde getirebilir; bu nedenle, özgünlükten ödün vermeksizin yapay zekâ araçlarından yararlanmak, yaratıcı süreci besleyici bir yol olarak değerlendirilebilir.

Bu araştırma, yapay zekânın sunduğu fırsatların yanı sıra, tasarımcıların bu yeni teknolojilerle olan ilişkilerini incelemekte ve yapay zekânın yaratıcılık süreçlerine nasıl katkı sağladığını ya da bu süreçlere ne ölçüde zarar verebileceğini ele almaktadır.

2. Görsel Tasarımda Yaratıcılık

Yaratıcılık ilk olarak felsefenin, ardından psikoloji, sosyal bilimler, güzel sanatlar, eğitim gibi birçok farklı disiplinin üzerinde teoriler ürettiği; tanımlanması güç, çok boyutlu bir fenomen olarak kabul görmektedir (*Onur & Zorlu, 2017, s.1537*). Yaratıcılık kavramı, genel anlamda, var olan bir ürünü ya da daha önce var olmamış bir fikri özgünlük çerçevesinde ortaya koyma süreci olarak tanımlanabilir. Literatürde yaratıcılık üzerine birçok farklı düşünce ve yaklaşım bulunmaktadır. Literatürde yaratıcılık hakkında farklı bakış açıları ve veriler bulunmasına rağmen, herkesin üzerinde uzlaştığı tek bir tanım yoktur.

Weiner'e göre "Yaratıcılık, bir şeyi düzeltmek, bir şeyi gözden geçirmek, bir şeyi yeniden yorumlamak, bir şeyi zorluklara veya çöküşe karşı korumak, bir alana yeni bir boyut getirmek, bir alandaki baskın bir paradigmayı değiştirmek veya yepyeni bir insan çabası alanı sunmak olabilir (*Weiner, 2000, s.10*)."
Samurcay'a göre yaratıcılık, "Yaratma yeteneği; bir amaca yönelik, yeni ve orijinal fikirler, ürünler, bileşimler ortaya koyabilme kapasitesidir (*Samurcay, 1983 s.6*)."
Türk Dil Kurumu (TDK) ise, yaratıcılığı "Her bireyde var olduğu kabul edilen, bir şeyi yaratmaya iten farazi yatkınlık" olarak tanımlamıştır (*TDK, ty*). Bu tanım, yaratıcılığın evrensel bir özellik olarak kabul edilmesine vurgu yapmaktadır.

Poiesis (yaratma) dediğimiz şey, çok geniştir biliyorsun, var olmayan bir şeyi var etmenin her türlüüne 'poiesis' deriz. Böylece, her sanatın yaptığı bir poiesistir, her yaratan da poetestir (Tunalı, 2020, s.78).

Günümüzde, kökleri mağara resimlerine kadar uzanan görsel tasarım tarihiyle derinden bağlantılı olan yaratıcılık kavramı, teknolojik ilerlemeler ve yapay zekânın çeşitli disiplinlere entegrasyonu ile birlikte yeniden tanımlanma ihtiyacı doğuran bir olgu haline gelmiştir. "Tüm sosyal bilimlerde olduğu gibi yaratıcılık, insan-bilgisayar etkileşimi ve özellikle son dönemde de insan-yapay zekâ etkileşimi bağlamlarında en dikkat çeken olgulardan biridir (*Gülaçtı, 2023, s.2202*)."
Görsel tasarım sektörü de diğer birçok disiplin gibi yapay zekâ teknolojilerinden faydalanmaktadır. Yaratıcılık, görsel tasarımın en temel yapı taşlarından biri olmakla birlikte, günümüz teknolojisiyle sınırlandırılması, zamanla tasarımcılar üzerinde olumsuz etkiler yaratma potansiyeli taşımaktadır. Yapay zekâ kullanımının sınırları içinde kalındığında, insanın doğuştan itibaren sahip

olduğu varsayılan yaratıcılık kavramının özgünlük temelinde değerlendirilmesi güçleşebilir. Bu durum, yaratıcılığın belirli kalıplar içine hapsolmesine ve tasarım süreçlerinin tekrara düşen bir döngüye dönüşmesine yol açabilir. Ayrıca, dışarıdan bir perspektifle değerlendirildiğinde, bu durum mesleki kimliklerin sorgulanmasına ve tartışmaya açılmasına zemin hazırlayabilir.

Yapay zekânın üretkenlik alanındaki ilerlemesi, görsel tasarım üzerindeki etkisini giderek daha belirgin bir şekilde ortaya koymaktadır. “İllüstrasyondan, ambalaj tasarımına, afiş tasarımında, logo tasarımına kadar üretken yapay zekâ her alanda çalışmalar ortaya koymaktadır (*Şen Atiker, 2024, s.321*).” Bununla birlikte, yapay zekânın son yıllarda görsel tasarım alanında gerçekleştirdiği çalışmalar ve üretim süreçlerinde sunduğu yenilikler, mesleği derinden etkilemiş ve tasarım dünyasında önemli tartışmaların ortaya çıkmasına yol açmıştır.

3. Yapay Zekâ ve Görsel Tasarım: Yeni Bir Dönem

Yapay zekâ teknolojilerindeki ilerlemelerin görsel iletişim tasarımı alanına doğrudan entegre olması, bu alanda önemli dönüşümlerin yaşanmasına neden olmuştur. Bu dönüşümler, hem olumlu hem de olumsuz etkiler yaratmış, yapay zekâ tabanlı programların tasarım alanında hızla gelişmesi ve tasarımcılar tarafından giderek daha fazla tercih edilmesiyle birlikte tasarım dünyasında yeni bir dönemin başlangıcını işaret etmiştir. Bu süreçte, yapay zekânın sunduğu kolaylıklar ve fırsatlar değerlendirilmeye devam ederken, aynı zamanda bu teknolojilerin tasarımcılar üzerindeki etkisi ve yaratıcı süreçleri nasıl şekillendireceği konusundaki tartışmalar da artmaktadır. Fatimi (2023), yapay zekânın tasarımcılarla iş birliği içinde çalışarak yaratıcı süreçleri desteklediğini ve tasarımcıların fikirlerini çeşitlendirmelerine yardımcı olduğunu dile getirmektedir. Buna karşılık, Hemraj (2025), yapay zekâ algoritmalarının geçmiş verilerden beslenerek üretim yapması nedeniyle özgünlüğü azaltabileceğini ve yaratıcı süreçlerin tekrara dayalı kalıplara indirgenmesine yol açabileceğini savunmaktadır. Bu bağlamda, yapay zekâ hem tasarım sürecine çeşitli faydalar sağlayabilir hem de tasarım ve tasarımcı üzerinde olumsuz etkiler yaratma potansiyeli taşımaktadır.

Görsel tasarım tarihi, her zaman gelişen teknolojiyle paralel olarak uyumlu bir şekilde kendini yenileyerek varlığını sürdüren bir alan olmuştur. Ancak yapay zekâ uygulamalarının yaygınlaşması, görsel tasarım alanını, tasarımcı kimliğini ve yaratıcılık ile özgünlük gibi temel kavramlar üzerindeki etkisini giderek daha belirgin hale getirmiştir. Bu gelişmeler, görsel tasarım mesleğinin kimliğinin yeniden şekillenmesine ve tasarım anlayışının farklılaşmasına yol açan tarihi bir dönemin başlangıcını işaret etmektedir.

Yapay zekâ konusunda pek çok bilim ve araştırma insanının ortaya attığı iddialarda ya da ifade ettikleri öngörülerde; ilerlemede yüksek hız gösteren yapay zekâ, kimi zaman teşvik edici ya da umut verici bir gelişme olarak yansırken, kimi zaman tam tersine kuşku verici ya da tehlikeli bir süreç olarak değerlendirmektedir (*Deveci, 2022, s.120*). Yapay zekanın sunduğu fırsatların yanı sıra beraberinde getirdiği olumsuz etkiler de dikkat çekmektedir. Özellikle tasarımda özgünlük ve yaratıcılık kavramları, yapay zekâ teknolojilerinin gelişimiyle eleştirilerin odak noktası haline gelmiştir. “Bugün yapay zekâ ve makine öğrenme yöntemi ile çalışan birçok tasarım yazılımı söz konusudur. Artık görsel tasarım alanında ister görüntü işleme, ister sayfa, web ya da logo gibi vektörel tasarımlar olsun, yapay zekâdan yararlanan birçok program mevcuttur (*Karabulut, 2021, s.1530*).” Son yıllarda görsel tasarım alanında yaygınlık kazanan DALL-E, Midjourney, Adobe Firefly ve Microsoft Designer gibi yapay zekâ destekli programların ortaya koyduğu çalışmalar, tasarımcılar açısından hem fırsatlar sunmakta hem de tehdit oluşturmaktadır; bu bağlamda, söz konusu teknolojiler, özellikle yaratıcı üretim süreçlerine etkileri itibarıyla çeşitli tartışmaların merkezinde yer almaktadır.

Alan Turing’in ‘Makineler düşünebilir mi?’ sorusu, günümüzde hâlâ kesin bir yanıt bulamamış olsa da, önemini korumakta ve tartışılmaya devam etmektedir. Özellikle tasarım alanında gelişen yapay zekâ programlarının, verilen komutlar doğrultusunda başarılı işler ortaya koyabilmesi, bu sorunun güncelliğini sürekli olarak korumasına neden olmaktadır. “Yapay zekâ, görselleştirme ve illüstrasyon alanlarında hızla ilerlemiş ve görsel iletişimde kullanılabilecek eserler ortaya koymuştur. Ancak yine de bazı sorunlarla karşı karşıyadır. Örneğin, logo tasarımında veri görselleştirme kadar başarılı değildir çünkü ortaya çıkan semboller, yaratıcı, fonksiyonel ve özgün olmaktan uzaktır. Tasarım alanında yapay zekâyı geliştirmeye yönelik çalışmalar her geçen gün artmakta ve geleceğiyle ilgili çeşitli teoriler öne sürülmektedir, ancak yaratıcılığın eksikliği her zaman temel bir sorun olmuştur. Makine, sayısal veriler, semboller ve eğitilmiş modellerin ötesine geçemez ve tasarımcı veya programcıdan gelen girdilere bağımlı kalır (*Çeken & Akgöz, 2024, s.393*).”

Bu durum, yaratıcılığın yalnızca veriler kullanılarak ortaya çıkamayacağını açıkça göstermektedir. Yaratıcılık, yalnızca verilere ve bu verilerden türetilen kararlarla sınırlı değildir; bilgi birikimi, deneyim ve bireye özgü nitelikleri de içinde barındırır. Yapay zekânın, bu özgün niteliklerden yoksun olması ve yalnızca verilere dayalı çalışması, yaratıcılıkla ilgili derin bir anlayış geliştirmesini engellemektedir. Yapay zekâ her ne kadar doğrudan yaratıcılıktan uzak olsa da, tasarımcıların yaratıcılığını etkileyebilmekte ve yaratıcı süreçleri şekillendirebilmektedir.

4. Yapay Zekânın Görsel Tasarım ve Yaratıcılıkla Etkileşimi

Yapay zekâ, görsel tasarım süreçlerine hem olumlu katkıları hem de sınırlayıcı etkileriyle entegre olmuştur. Özellikle içerik oluşturma, veri işleme ve hız konularındaki yetkinlikleri, tasarımcılar için zaman ve kaynak yönetimi açısından önemli avantajlar sunmaktadır. Bu teknolojiler, tasarımcıların üretim süreçlerini daha etkili ve sistematik bir şekilde yapılandırarak, çalışmalarının verimliliğini artırmalarına olanak sağlamaktadır. “Örneğin tasarım söz konusu olduğunda, tasarımcılar milyonlarca değişikliği çok sayıda alternatifi daha hızlı ve daha kolay bir şekilde oluşturabilmeleri konusunda akıllı bir teknoloji kullanım aracı haline gelir (Deveci, 2022, s.122).” Gelişen teknolojiyle birlikte yapay zekâ tabanlı programlar, tasarımcılar için güçlü çözümler sunan ve üretim süreçlerinde etkili bir rol oynayan araçlar hâline gelmiştir. Bu programların ortaya çıkışı ve görsel tasarım süreçlerine entegrasyonu, kısa süre içinde çok sayıda yaratıcı fikir üretilmesine imkân tanımaktadır. Özellikle veri işleme ve görsel üretim konusundaki hızları, yapay zekâ programlarını tasarım süreçlerinin vazgeçilmez bir unsuru haline getirmiştir. “Tasarımcılarda belirli bir bilgi birikimi, eğitim, araştırma ve yaratıcı yönün beslenmesi ile ortaya çıkan çalışmaların yapay zekâ ile kısa sürede yapılması oldukça düşündürücüdür. Logo tasarımdan web sitelerine, karakter tasarımdan yazı karakterlerine kadar, yapay zekâ grafik tasarıma ilişkin birçok üretim gerçekleştirmektedir (Şen, E. & Atiker, B. 2020, s.3947).” Bu etkiler, tasarımcıların yapay zekâyı kullanma oranını artırmakta ve bu teknolojilere duyulan ihtiyacı giderek güçlendirmektedir.

Yapay zekânın tasarım süreçlerine sunduğu olumlu katkılar göz ardı edilemez; ancak, bu katkıların yanı sıra beraberinde getirdiği bazı sınırlamalar da dikkat çekmektedir. Bu sınırlamaların en önemlisi, tasarımcının yaratıcılığı üzerindeki etkilerdir. Özellikle, yapay zekânın tasarımcının yaratıcı kimliğini nasıl şekillendirdiği, tasarım sürecine ne ölçüde müdahil olduğu ve üretilen eserleri belirli kalıplara hapsedip hapsedmediği soruları, alanın temel soruları arasında yer almaktadır. Yapay zekânın büyük bir potansiyele sahip olduğu kabul edilmekle birlikte, bu teknolojinin sanatsal ifadeyi nasıl dönüştürdüğü ve özgünlük kavramını nasıl etkilediği üzerine yapılan tartışmalar güncelliğini korumaktadır. Yapay zekâ, makine öğrenimi süreçlerine dayandığı için insan zekâsını birebir taklit edememektedir. Bu nedenle, yaratıcılık, özgünlük ve yenilik oluşturma açısından belirli sınırlamalara sahiptir. Tasarımcılar, bu alanlarda yapay zekâ ile iş birliği yaptıklarında, yapay zekâ yalnızca daha önce veri tabanında bulunan kaynakları kullanarak hareket etmektedir. Bu durum, tasarımlarda özgünlük ve yenilikçilik konularında soru işaretlerine yol açarken, aynı zamanda tekrar riskini de beraberinde getirmekte ve tasarımcıların yaratıcılığını olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Tüm bunlara ek olarak tasarımcıların yapay zekâyı bağımlı kalarak mesleklerini devam ettirmeleri tasarımcıların mesleki kimliklerini ve kişisel yeterlilikleri üzerine tartışmalar yaşanabileceği öngörülmektedir. Yapay zekânın tasarım sürecine dahil olarak tasarımcının görevini nasıl tanımlayacağı bu tartışmaların en başında yer almaktadır. Yapay zekânın görsel tasarım programlarını ne ölçüde etkileyeceği ve bu alan üzerinde nasıl bir hâkimiyet kuracağı net olarak bilinmemektedir. Ancak, yapay zekânın hem olumlu hem de olumsuz etkileri, görsel tasarım disiplini şekillendirmeye ve hatta evrilmesine neden olmaktadır. Gelecekte insan ve yapay zekâ etkileşiminin görsel tasarım alanını nasıl yönlendireceği belirsizliğini korurken, yaratıcılık ve estetik değerler, teknolojinin ilerlemesi ve yapay zekâ programlarının gelişimiyle birlikte görsel tasarım içerisinde giderek daha önemli bir konuma gelmektedir.

5. Tasarım Süreçlerinde Yapay Zekânın Sınırlılıkları

Her ne kadar yapay zekâ, görsel üretim süreçlerinde yüksek hız ve verimlilik sunmasıyla dikkat çekse de, insan estetiğini, algısını ve yaratıcı duyarlılığını tam olarak yansıtmaya yetisine henüz sahip değildir. Bu bölümde, yapay zekânın görsel üretim sürecindeki sınırlılıklarını ortaya koymak amacıyla çeşitli deneysel çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Metin tabanlı istemler (prompt) aracılığıyla oluşturulan bu çalışmalar üzerinden yapay zekânın üretim biçimi analiz edilmiş ve ortaya çıkan sonuçlar üzerinden tasarımsal yetersizlikler tespit

edilmiştir. Özellikle yapay zekâ sistemlerinin, tamamen yeni ve özgün içerikler üretmekten ziyade, büyük veri kümelerinden öğrendiği örüntüleri birleştirerek üretim yaptığı anlaşılmaktadır. Bu durum, yapay zekânın önceden karşılaşmamış ya da belleğinin dışında kalan içeriklerde sınırlı kaldığını açıkça göstermektedir.

Tasarım alanında popüler yapay zekâ programları olan DALL-E, Midjourney ve Microsoft Designer kullanılarak elde edilen çalışmalar, yapay zekânın tasarım süreçlerindeki sınırlılıklarını daha net bir şekilde ortaya koymayı hedeflemektedir. Yapay zekâ sistemleri, temelde veri tabanlı örüntü tanıma ve sentezleme mekanizmalarına dayanmakta olup, bu durum, yaratıcılığın temel bileşenleri olan sezgi, bağlamsal yorumlama ve estetik karar verme gibi karmaşık bilişsel süreçleri tam anlamıyla yansıtmada yetersiz kalmaktadır. Deneysel çalışmalarda, farklı girdi (prompt) kombinasyonlarıyla defalarca denemeler yapılmasına rağmen, yapay zekânın özgün ve yaratıcı çıktılar üretme konusunda beklenen düzeyde başarılı olamadığı gözlemlenmiştir. Bu bulgular, insana özgü özgünlük ve yaratıcı düşünce becerilerinin yapay zekâ tarafından tam olarak taklit edilemediğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, insan yaratıcılığı ile yapay zekâ destekli üretim arasındaki farklar, yalnızca teknik sınırlılıklarla değil, aynı zamanda estetik ve bilişsel düzeyde de belirgin bir şekilde gözlemlenmektedir. Bu nedenle, yapay zekânın yaratıcı süreçlerdeki rolü ve sınırları hakkında daha derinlemesine bir tartışma yürütülmesi gerekmektedir.

5.1. İçi Dolu Şarap Bardağı Denemesi

Kullanılan Prompt (English): *Generate a realistic image of a wine glass completely filled to the very top (brim), with the wine reaching the edge without spilling, reflecting light and showing rich red tones. The glass should be placed on a wooden table with soft ambient lighting in the background, emphasizing the fine details of the wine's surface and the clarity of the glass.*

Kullanılan Prompt (Türkçe): *Şarapla tam ağzına kadar doldurulmuş bir şarap kadehinin gerçekçi bir görselini oluştur. Şarap, kadehin en üst seviyesine kadar taşmadan dolmuş olmalı; ışığı yansıtmalı ve zengin kırmızı tonlarını göstermeli. Kadeh, ahşap bir masa üzerine yerleştirilmiş olmalı ve arka planda yumuşak ortam aydınlatması bulunmalı. Bu aydınlatma, şarabın yüzeyindeki ince detayları ve kadehin berraklığını öne çıkarmalı.*

Görsel 2: DALL-E Kullanılarak Üretilen İçi Dolu Şarap Kadehi Görselleri

5.2. Arka Planı Beyaz Olan Taze ve Parlak Bir Çilek

Kullanılan Prompt (English): *A single, highly detailed, and photorealistic strawberry with a vibrant red color, tiny yellow seeds, and fresh green leaves. The strawberry appears fresh and natural with a smooth, glossy texture. The background is pure white with no shadows or reflections. The composition is clean and minimalistic, focusing only on the strawberry. Ultra HD, studio-quality, hyper-realistic render.*

Kullanılan Prompt (Türkçe): *Canlı kırmızı renge sahip, son derece ayrıntılı ve foto-gerçekçi tek bir çilek. Üzerinde küçük sarı tohumlar ve taze yeşil yapraklar bulunuyor. Çilek taze ve doğal görünümlü olup, pürüzsüz ve parlak bir dokuya sahiptir. Arka plan tamamen beyazdır; gölge veya yansıma bulunmaz. Kompozisyon sade ve minimaldir; yalnızca çileğe odaklanılmıştır. Ultra HD, stüdyo kalitesinde, hiper-gerçekçi bir render.*

Görsel 3: MidJourney Kullanılarak Üretilen Arka Planı Beyaz Olan Taze ve Parlak Bir Çilek Görseli

5.3. Emlak Sektörü İçin Amblem

Kullanılan Prompt (English): Create a minimalist and modern emblem for the real estate sector. The emblem should feature a simple and elegant house icon with a roof, door, and windows, using only black tones. The design should be clean, professional, and suitable for the real estate industry, focusing purely on the visual representation without any text.

Kullanılan Prompt (Türkçe): Gayrimenkul sektörü için minimalist ve modern bir amblem oluşturun. Amblemden sadece siyah tonlar kullanılarak sade ve zarif bir çatı, kapı ve pencerelere sahip bir ev simgesi yer almalıdır. Tasarım temiz, profesyonel ve gayrimenkul sektörüne uygun olmalı; yalnızca görsel temsile odaklanılmalı, herhangi bir metin bulunmamalıdır.

Görsel 4: Microsoft Create Kullanılarak Oluşturulan Emlak Sektörü Amblemi

6.Yapay Zekâ Çalışma Örnekleri

Yapay zekânın son yıllarda kaydettiği hızlı gelişim, görsel tasarım sürecine yeni bir bakış açısı kazandırmıştır. Bu teknoloji, yalnızca tasarım süreçlerine entegre olmakla kalmamış, aynı zamanda tasarımcılarla iş birliği içinde üretim sürecinin bir unsuru haline gelmiştir. Yapay zekâ tarafından üretilen çalışmalar, bazı durumlarda etik sınırlarla ilgili eleştirilere maruz kalsa da geniş kitleler tarafından takdir görmeyi başarmıştır. Bu bölümde,

yapay zekâ programlarıyla gerçekleştirilen çalışmalardan örnekler sunularak, yapay zekânın potansiyeli ele alınmaktadır.

Görsel 5: Alman yapay zekâ sanatçısı Julian van Dieken tarafından oluşturulan “*Parlayan Kúpeli Bir Kız*” adlı eser.

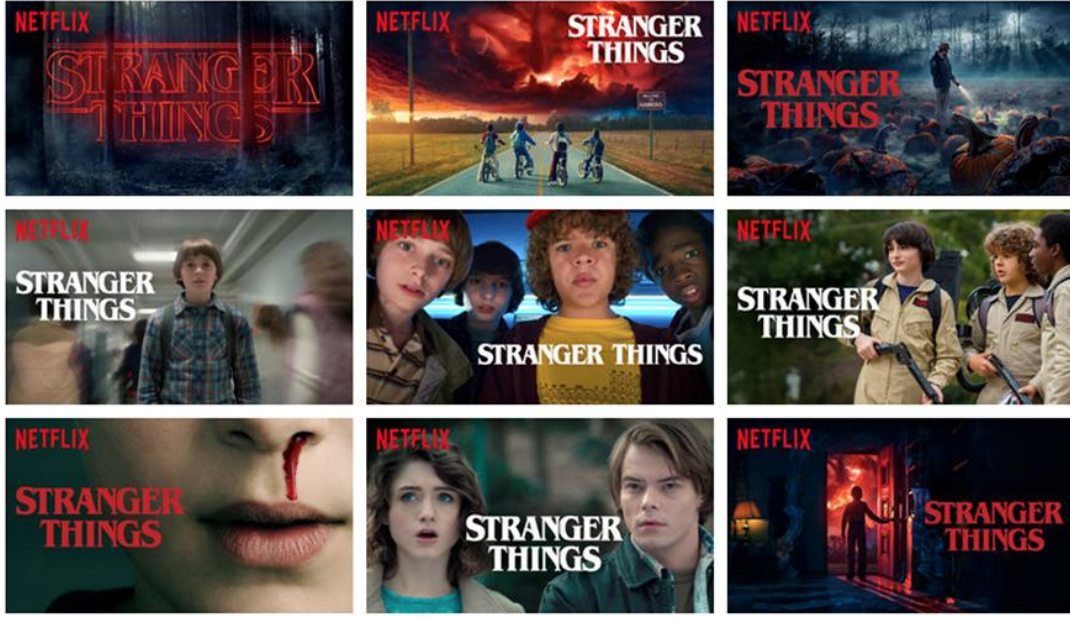
Görsel 6: Yapay zekâ programıyla üretilen “*Edmond de Belamy'nin*” Portresi, yapay zekâ ile üretilen ilk sanat eserlerinden biri olarak dikkat çekmektedir. Tuval baskı şeklinde oluşturulan bu portre, 25 Ekim 2018 tarihinde Christie's müzayede evinde düzenlenen bir açık artırmada 432.500 dolara satılmıştır.

Görsel 7: Ambalaj tasarımı ajansı Tasarist, %90'ı yapay zekâ tarafından geliştirilen "Endemic Verse" kolonya markasını piyasaya sürdü. Markanın kokusundan rengine, logosundan ismine kadar her detayı yapay zekâ ile tasarlandı.

Görsel 8: Jason Michael Allen tarafından oluşturulan ve 2022 Colorado Eyalet Fuarı'nın Görüntü ve Dijital Sanat kategorisinde ödül alan "Uzay Opera" Tiyatrosu adlı eser.

Görsel 9: Yapay zekâ ile üretilen ve Netflix tarafından yayımlanan “*Stranger Things*” dizisinin afişi.

6. Sonuç

Teknolojinin gelişimi, tarih boyunca bireyleri ve meslek gruplarını derinden etkilemiş; bu gelişim sürecine uyum sağlamak adına meslekler ve bireyler kendilerini sürekli olarak yeniden şekillendirmiştir ve bazı mesleklerin yeniden tanımlanmasına ve eleştirilmesine neden olmuştur. Tarihsel süreçte teknolojiyle sürekli etkileşim içinde evrilen görsel tasarım disiplini, kendini sürekli yenileyerek teknolojiyle bütünleşik bir hale gelmiştir. Günümüzde, yapay zekâ teknolojilerinin hızlı gelişimi, diğer birçok alanda olduğu gibi görsel tasarım alanında da önemli dönüşümlere yol açmıştır.

Yapay zekânın tasarım alanındaki yükselişi ve bu teknolojiye olan ilginin gün geçtikçe artması, tasarımcıların hız, verimlilik ve yapay zekânın sunduğu diğer avantajlardan yararlanmasını sağlamaktadır. Ancak yapay zekânın, görsel tasarımın temel bileşenleri olan özgünlük ve yaratıcılık üzerindeki etkisi, çeşitli tartışmaları beraberinde getirmektedir. Bu durum, yapay zekâ ile görsel tasarım arasındaki ilişkinin daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Yapay zekânın, yaratıcılık ve özgünlük gibi tasarım alanı için kritik öneme sahip kavramları tam anlamıyla taklit edememesi ve yalnızca belirli sınırlar içinde üretim gerçekleştirebilmesi, tasarımcının rolünün ve önemini altını çizmektedir.

Gelecekte görsel tasarım süreçleri ile yapay zekâ arasındaki ilişkinin nasıl şekilleneceği hâlâ belirsizliğini korumaktadır. Ancak, yapay zekâ ve tasarımcı arasındaki iş birliğinin, gelişen teknoloji ve yapay zekâ programlarının etkisiyle devam etmesi beklenmektedir. Yapay zekânın hızlı gelişimi ve görsel tasarım süreçlerine entegre olması, bu alandaki dönüşümün yönünü belirlemeye devam edecektir. Teknolojinin gelişim süreci ve günümüzün dinamikleri göz önünde bulundurulduğunda, insan-makine iş birliğinin gelecekte daha belirgin hale gelmesi kaçınılmazdır. Yapay zekâ, görsel tasarım alanında daha fazla yer edinecek ve tasarımcılar, bu süreçlere katılım sağlayarak mesleklerini yeniden şekillendireceklerdir. Tasarımcılar, yapay zekânın sunduğu olanaklar doğrultusunda mesleklerini icra etmeye devam ederken, aynı zamanda yapay zekânın getirdiği sınırlamalarla da başa çıkmak zorunda kalacaklardır. Ancak, gelecekte tasarımcıları nasıl bir sürecin beklediği konusunda belirsizlikler devam etmektedir. Gelişen teknoloji ile birlikte yapay zekâ ve insan faktörünün etkileşiminin artması, bu alandaki tartışmaların sürekliliğini sağlayacak ve meslekle ilgili yeni soruları gündeme getirecektir.

Kaynakça

- Atiker, E. Ş. (2022). Görsel iletişim tasarımında üretken yapay zekâ ve makine öğrenmesinin rolünü keşfetmek. *Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 9(4), 321–332.
- Aydın, K. (2024). Sanat ve tasarım bağlamında yapay zekâ tabanlı görsel üretimlerde biçim ve içerik ilişkisi. *ERKİN (Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Uluslararası Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi)*, 2(1), 97–117.
- Çeken, B. & Akgöz, B. (2023). The impact of artificial intelligence on design: The example of DALL-E. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 14(1), 374–397.
- Deveci, M. (2022). Yapay zekâ uygulamalarının sanat ve tasarım alanlarına yansımaları. *Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (9), 118–140.
- Ezgi, Ş. E. N. & Atiker, B. (2020). Grafik tasarım uygulamalarında yeni bir aktör: Yapay zekâ. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 7(63), 3946–3957.
- Fatima, I. (2023). Yapay Zeka ile Tasarım: Grafik tasarımda iş birlikçi bir araç olarak yapay zekanın gelecekteki rolünü keşfetmeye yönelik bir kullanıcı çalışması.
- Gülaçtı, İ. E. (2024). Yapay zekâ modelleriyle üretilen görsellerdeki yaratıcılık olgusuna çok boyutlu bir yaklaşım. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences (JOSHAS)*, 9(60), 2189–2213.
- Hemraj, S. (2025). AI and the future of creative development: redefining digital media production. *AI and Ethics*, 1-15.
- İnal, E. A. D. & Tarlakazan, E. (t.y.). Ambalaj tasarımında yapay zeka. *Bitlis Eren Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 243–257.
- Kocaman, Ş. (2021). Grafik tasarım endüstrisinde yapay zekâ. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 8(77), 3000–3016.
- Koyuncu, M. (2022). Çağdaş zihin felsefesinde yapay zekâ tartışmalarına bir giriş: Taklitçilik oyunu ve Çince odası argümanı. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (ÇÜİFD)*, 30, 75–89.
- Onur, D. & Zorlu, T. (2017). Yaratıcılık kavramı ile ilişkili kuramsal yaklaşımlar. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 1535–1552.
- Samurçay, N. (1983). Zeka ve yaratıcılık. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 8(45).
- Tunalı, İ. (2020). *Tasarım felsefesi*. Fol Kitap.
- Turing, A. M. (1950). Computing machinery and intelligence. *Mind*, 59(236), 433–460. <https://doi.org/10.1093/mind/LIX.236.433>
- Türk Dil Kurumu. (2025, Mart 1). *Yaratıcılık*. <https://sozluk.gov.tr>
- Weiner, R. P. (2000). *Creativity and beyond: Cultures, values, and change*. SUNY Press.

Görsel Kaynaklar

- Görsel 5: Mauritshuis Museum. (2023). *Girl with a Pearl Earring*. Artnet. Erişim tarihi: 12 Ocak 2025, <https://news.artnet.com/art-world/mauritshuis-museum-girl-with-a-pearl-earring-ai-fascimile-2263100>
- Görsel 6: Wikipedia contributors. (n.d.). *Portrait d'Edmond de Belamy*. Wikipedia. Erişim tarihi: 12 Ocak 2025, https://fr.wikipedia.org/wiki/Portrait_d%27Edmond_de_Belamy
- Görsel 7: Matbaa Haber. (2022, Aralık 8). *Yapay zekâ ile tasarlanan ilk marka satışta*. Erişim tarihi: 18 Şubat 2025, <https://www.matbaahaber.com/2022/12/08/yapay-zeka-ile-tasarlanan-ilk-marka-satista/>
- Görsel 8: Wikipedia contributors. (n.d.). *Théâtre D'opéra Spatial*. Wikipedia. Erişim tarihi: 12 Ocak 2025, https://en.wikipedia.org/wiki/Th%C3%A9%C3%A2tre_D%27op%C3%A9ra_Spatial
- Görsel 9: Pepapp. (2023). *Netflix'in dahice kurgulanmış yapay zekâ kullanımı*. Erişim tarihi: 12 Ocak 2025, <https://letspepapp.com/etkilenmemek-elde-degil-netflixin-dahice-kurgulanmis-yapay-zeka-kullanimi/>

Etik, Beyan ve Açıklamalar

1. Etik Kurul izni ile ilgili;
 - Bu çalışmanın yazar/yazarları, Etik Kurul İznine gerek olmadığını beyan etmektedir.
 2. Bu çalışmanın yazar/yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedir.
 3. Bu çalışmanın yazar/yazarları kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf ve benzeri belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.
 4. Bu çalışmanın benzerlik raporu bulunmaktadır.
-